

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr.,
an 9 fr., 1/2 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

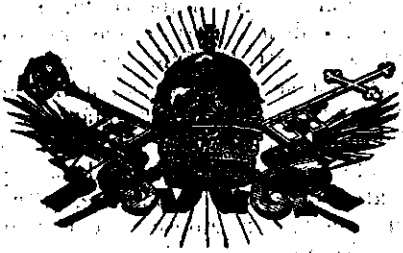
Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 6 Maiu 1905

Numărul 18.

Epistola enciclică a Sfinției Sale PIU X.

despre propunerea învățaturii creștine.

Venerabililor Frați Patriarchi,
Primași, Archiepiscopi, Episcopi
și celor alaiși Ordinari
cari trăesc în pace și unire cu
Scaunul Apostolesc.

Piu PP. X.*Venerabili Frați!**Salutare și binecuvîntare apostolească!*

Într-o vreme foarte amărăcioasă și grea a înălțat sfatul cel tainic al lui Dumnezeu slăbiciunea Noastră la purtarea slujbei de păstoriul cel mai înalt preste întreaga turma lui Hristos. Că vrășmașul împrejură deja de multă vreme însă și turma și o aleșuesce cu viclenia cea mai iscusită așa, că mai ales acum pare a se fi plinit, ceea ce a vestit Apostolul mai înainte bătrânilor bisericii Efesului: „Eu știu aceasta, că — vor intra lupi grei între voi, cari nu vor cruța turma.”¹⁾ — Toți cei ce sunt încă însuflețiți de râvna măririi dumnezeiești, căercă cauzele decăderii acesteia a religiei; unii numesc una, alții alta, și fiește care urmînd părerea sa pornesc pe căi diferite spre a păzi și înoi împărăția lui Dumnezeu aci pe pămînt. Noi, Venerabili Frați, nici de cum nu respingem cele alalte, dară totuși Ni-se pare, că Ne caută să dăm dreptate mai ales aceloră după judecata cărora atât lăngezirea și așa zicînd slăbiciunea de acum a inimilor, cât și toate relele cele preamari, cari se nasc dintr'însa, au să se derive în rîndul cel dintăiu din neștiința lucrurilor religioșii. Se potrivește aceasta pe deplin cu ceea ce a zis Dumnezeu însuși prin profetul Osie: „Că nu este — cunoștința lui Dumnezeu pe pămînt. Blăstem, și minciună, și ucidere, și furt, și preacurvie s'a vărsat pe pămînt, și sîngiuri cu sîngiuri se mestecă. Pentru aceea va plînge pămîntul, și se va împuțina cu toți, cei ce locuiesc pe dănsul.”²⁾

Și întru adevăr că în zilele acestea ale noastre sunt foarte mulți în poporul creștinesc, cari petrec în neștiința cea mai mare a lucrurilor aceloră, cunoștința cărora e de lipsă spre mîntuirea de veci, este o sînguire de obște, și durere! ea nu este nedreptățită. — Dară când grăim despre

poporul creștinesc, înțelegem nu numai poporul de rînd sau pe oamenii din clasa mai de rînd, cari adese ori au oare care scuză a neștiinței în aceea, că sunt supuși porîncii unor stăpâni nemiloși și abia găsesc vreme, ca să grijească de sine și de ai sei; ci înțelegem și pe aceia și mai ales pe aceia, cari deși au minte și cultură, adevărat că au învățătura lumească destulă, dară în privința religioasă totuși își trăesc traiul orb și fără de minte. Este greu a spune, în ce întinseală deasă sunt aceștia învălîniți a dese ori; și ceea ce e și mai vrednic de deplâns, ei zac într'însa liniștiți! Mai de loc nu le trece prin minte, să gîndească despre Dumnezeu făcătorul și chivernisitorul tuturor lucrurilor și despre înțelegerea credinței creștine. Dară de aceea nu știu ei nimica nici despre întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu, nici despre înviorarea cea deplină a neamului omenesc sevărșită printr'însul, nimica despre grație, carea este ajutorul cel mai de frunte spre dobîndirea fericirii cei de veci, nimica despre dumnezeiasca jertfă ori despre taine, prin cari dobîndim și păzim însă și grația. Iară cîntă răutate și uriciune cuprînde păcatul, de loc nu se poartă nici o grije spre a se feri de el ori spre a-l lăpăda; și așa merg lucrurile până la ziua cea mai de pe urmă așa, că preotul, ca nu cum-va să peară chiar și sperarea mîntuirii, clipele cele mai de pe urmă ale celor ce și dau sufletul, cari clipe ar căuta să se folosească mai vîrtos spre nutrirea dragostii către Dumnezeu, le folosește spre a-i învăța măcar pe scurt religiuinea, de cum-va, după cum se obicinuesc aproape tot de una, cel ce moare, nu suferă din vina sa de o neștiință așa de mare, cât socotește, că osteneala preotului este de prisos, și gîndește, că fără de a se fi împăcat cu Dumnezeu poate să pornească cu suflet liniștit pe calea vecinicii. De aceea a scris pe dreptul înaintașul Nostru Benedict XIV.: „Sustinem aceea, că partea cea mai mare a aceloră, cari se osîndesc la pedepsele cele vecinice, iean asupra și nefericirea aceasta pe tot de una pentru neștiința tainelor credinței, cari le caută în chip neapărat să le știe și să le creadă, pentru ca să se socotească între cei aleși.”³⁾

Stînd lucrurile așa, Venerabili Frați, ce să ne mirăm, că acum stricăciunea năravurilor și răirea obiceiurilor este așa de mare și crește pe zi ce merge, și anume nu între neamurile barbare, ci chiar în popoarele acelea, cari se numesc creștine? Apostolul Pavel adevărat că a scris către Efeseni cuvintele acestea: „Iară curvia, și toată necurăția, și lacomia nici să se numească întru voi, pe cum se cuvine sfinților, și mascăriciunea, și vorba nebunească.”⁴⁾ Dară sînteniei și sînelii acesteia, carea înfrînă poftele, i-a pus temeră cunoștința lucrurilor dumnezeiești: „Socotiți drept aceea, cum să umblați cu pază; nu ca cei neînțelepți, ci ca cei înțelepți. — Drept aceea nu fiți nepricepuți; ci cunoscînd, ce este voea lui Dumnezeu.”⁵⁾

Și aceasta o a făcut cu toată dreptatea. Că voința omului abia mai păzește întru sine dragostea aceea a ce este cinstit și drept, altuță într'însa de însuși făcătorul Dumnezeu, carea așa zicînd îl răpia spre binele nu cel închipuit, ci adevărat. Răită fiind prin stricăciunea păcatului strămoșesc și așa zicînd uitîndu-se de Dumnezeu făcătorul său, ea își întoarce toată pornirea sa spre aceea, ca să iubească desertațiunea și să cerce minciuna. Voința rătăcitoare și orbită de pofte rele are deci lipsă de povățitoriu, carele să-i arete calea, ca ea să se întoarcă din nou pe cărările cele părăsite ale dreptății. Iară povățitoriu nu cercat de airia, ci dobîndit de o dată cu înrea, este însă și mintea: dacă aceasta este lipsită de lumină cea adevărată, adică de cunoștința lucrurilor celor dumnezeiești, atunci se va adevăra aceea, că orbul va povățui pe orb, și amândoi vor căde în groapă. Sfântul împărat David lăudînd pe Dumnezeu pentru lumina adevărului, carea o a vărsat în mintea omului, a zis: „Însemnatu-s'a preste noi lumina feței tale, Doamne.”⁶⁾ Și a adaus, ceea ce urmează mai de parte din dăruirea această a luminii, și a zis: „Dat-ai veselie în inima mea, adică veselia aceea, cu carea desfătîndu-se inima noastră umblă pe calea poruncilor dumnezeiești.

Că aceasta întru adevăr așa este, ușor pricepe, cel ce cercetează lucrul. Că pe Dumnezeu și aceea, ce numim noi deseavărșiri nemărginite, ne descopere înțelepciunea creștinescă cu mult mai limpede, de cum poate desluși cercetarea sevărșită cu puterile firii. Și ce încă? Ea ne poruncește de o dată și aceea, că să onorăm pe Dumnezeu cel preainalt cu slujba credinței, carea este a minții, cu a sperării, carea este a voinței, cu a dragostii, carea este a inimii; și așa face pe întreg omul servitoriu al Făcătorului și Chivernisitorului aceluia preainalt. Tot asemenea este învățătura lui Isus Hristos singură aceea, carea descopere adevărata și aleasa vrednicie a omului, că adică ei este fiul Tatălui celui ceresc, carele este în ceruri, făcut după chipul lui și avînd, să trăească cu el în veci și întru fericire. Dară chiar din vrednicia această și din cunoștința ei urmărește Hristos, că oamenii au să se iubească unii pe alții ca frați, să vietuească aci, în ce chip se cade fililor luminii, „nu în ospete și în beții, nu întru curvii și întru fapte de rușine, nu întru certe și în pizmă.”⁷⁾ Tot asemenea poruncește el, ca toată grijea noastră să o aruncăm spre Dumnezeu, pentru că el poartă grije de noi; el poruncește, să împărtășim lipsiților, să facem bine celor ce ne uresc pe noi, să prețuim foloasele cele vecinice ale sufletului mai pe sus de cât buhurile cele trecătoare ale veacului acestuia. Dară ca să nu amintim toate în deosebi, au nu sfătuesce și poruncește învățătura lui Hristos omului celui trufăș umilirea spiritului, carea este isvorul măririi celei adevărate? „Ori cine se va umili pe sine, — acela este mai mare întru împărăția cerurilor.”⁸⁾ Dintr'însa învățăm cumînția cea spirituală, carea să ne păzească de cumînția cea tru-

¹⁾ Fapt. 20, 29.
²⁾ Osie 4, 1 urr.

³⁾ Instit. 26, 18.
⁴⁾ Ef. 5, 15 urr.
⁵⁾ Ef. 5, 3 ur.

⁶⁾ Ps. 4, 7.
⁷⁾ Rom. 13, 13.
⁸⁾ Mt. 18, 4.

pească; dreptatea, cu carea să dăm fiește căruia, ceea ce i-se cade după dreptate; tăria, cu carea să fim gata a suferi toate și a le răbda cu spirit drept pentru Dumnezeu și pentru fericirea cea vecinică; și în sfârșit cumpătul, cu carele pentru împărăția lui Dumnezeu să iubim și sărăcia, ba să ne lăudăm chiar și în cruce nebagând în samă ocara. Stă deci, că dela înțelepciunea creștinească nu numai mintea noastră își imprumută lumina, cu carea ajunge la adevăr, ci și voința primește învățarea, cu carea să ne înălțăm la Dumnezeu și să i-ne unim prin deprinderea virtuții.

Adevărat că este departe dela Noi, ca în urma acestora să susținem, că răutatea inimii și stricăciunea năravurilor n'ar pute să fie împreunate cu cunoștința religioasă. O, de nu o ar dovedi aceasta prea mult faptele! Dară totuși susținem, că unde mintea este impresurată de întunecul cel des al necunoștinței, acolo nici de cum nu poate să fie dreaptă voința, nici bune năravurile. Că dacă oare cine umblă cu ochii deschiși, el firește că totuși va pute, să se abată dela calea cea dreaptă și sigură, dară cel ce suferă de orbire, pe acela îl amenință primejdia chiar cu siguranță. — Mai adaugă apoi, că stricăciunea năravurilor totuși mai lasă sperare spre îndreptare, dacă lumina credinței nu este stinsă de tot; dară dacă se însoțesc amândouă, adevărat atât răutatea năravurilor, cât și lipsa credinței cauzată prin neștiință, atunci abia mai este cu puțință vindecarea, și este deschisă calea spre perire.

După ce deci din necunoștința religioasă curg pagube așa de multe și de mari, iară de altă parte după ce instrucțiunea religioasă este așa de de lipsă și de folos, — că înzădarnic am aștepta plinirea datorințelor creștinești dela un om, carele nu le cunoaște — acum avem să cercetăm mai de parte, a cui datorință este, să depărteze dela suflete neștiința aceasta atât de stricăcioasă și așa dară să umple inimile de o cunoștință așa de de lipsă. — Lucrul acesta, Venerabili Frați, nu suferă nici o îndoială: căci slujba aceasta așa de gravă o au toți aceia, cari sunt păstori ai sufletelor. A bună samă acestia sunt datori după porunca lui Hristos, să cunoască și să pască oile, cari le sunt încredințate; iară acest a pasce însămnă mai pe sus de toate a învăța; așa a promis adevărat Dumnezeu prin Ieremie: „Voiu da vouă păstori după inima mea, și vă vor paște pe voi păscându-vă cu știință.“¹⁾ De aceea a zis și Apostolul Pavel: „Nu m'a trimis pe mine Hristos, să botez, ci să vestesc Evangelia.“²⁾ spunând adevărat prin acestea, că cei ce sunt puși, să chivernisească în oare care chip biserica, au mai pe sus de toate datorința de a învăța pe credincioși sfintele învățături.

Adevărat că socotim a fi de prisos, să ne cuprindem mult cu laudele instrucțiunii acesteiași să arătăm, ce preț mare are ea înaintea lui Dumnezeu. A bună samă mare laudă împărtășește Dumnezeu milosteniei, carea o facem săracilor spre a ușura lipsa lor. Dară cine va zice, că nu împărtășește laudă cu mult mai mare răvnei și osteneței, cu carea mijlocim nu trupurilor foloase trecătoare, ci sufletelor de cele vecinice prin învățatură și admoniare? Întru adevăr nimica nu dorește mai mult Isus Hristos Mântuitorul sufletelor, nimica nu-i este mai plăcut lui, carele a mărturisit despre sine prin Isaie: „Bine a vesti săracilor m'a trimis.“³⁾

Dară aci este mai bine, Venerabili Frați, a urmări și a spune cu tot de-ădinsul, că nici un preot n'are vre-o slujbă mai însemnată, nici unul nu e legat cu vre-o legătură mai strinsă. Că cine va zice, că în preot la sfântenia vieții nu are să se adaugă știința? „Buzele preotului vor păzi știința.“⁴⁾ Și biserica întru adevăr o și pretinde această

în chipul cel mai strins în aceia, cari au, să primească preoția. Dară pentru ce o pretind această? Pentru că adevărat dela ei așteaptă poporul creștinesc cunoștința legii dumnezeiești, și Dumnezeu îi meneste, ca ei să o împărtășească: „Și legea o vor cerca din rostul lui; că ângerul Domnului atot-țiitorului este.“¹⁾ De aceea Episcopul în sfânta chirotonie agraînd pe candidații de preoție, zice: „Fie învățătura voastră leac spiritual pe sama poporului lui Dumnezeu; fie împreună lucrători îngrijitori ai tagmei noastre; ca în legea lui deprinzându-se ziua și noaptea, să creadă, ceea ce cetesc, să învețe pe alții, ceea ce cred.“²⁾

Dacă nu este preot, pe carele să nu-l privească acestea, ce vom socoti oare mai de parte despre aceia, cari înzestrați fiind cu numele și puterea de păstori sufletesti plinesc slujba de chivernisitori ai sufletelor în virtutea vredniciei sale și așa zicând în a unui contract, care l-au închiat? Acestia au să se numere oare cum între păstori și învățătorii aceia, pe cari i-a dat Hristos, pentru ca credincioșii mai mult să nu fie prunci învălîndu-se și purtându-se de tot vântul învățaturii întru amăgitura oamenilor, ci făcând adevăr întru dragoste, să crească întru el prin toate, carele este capul Hristos.³⁾

De aceea sfântul Sinod din Trient tractând despre păstori sufletelor declară, că slujba lor cea mai de frunte și cea mai mare este aceea, ca ei să învețe poporul creștinesc.⁴⁾ De aceea le poruncește, ca ei să predice poporului despre religioane cel puțin în Dumineci și în sărbătorile mai mari, iară pe timpul sfântului Advent și al Păresimelor în fiește care zi, ori cel puțin de trei ori pe săptămână. Dară nu numai atâta, ci mai adaugă, că parochii sunt datori, ca cel puțin în acele și Dumineci și sărbători să învețe sau ei înșiși sau prin alții pe prunci adevărurile credinței și să-i instrueze spre ascultare de Dumnezeu și de părinți. Iară când vor avé, să se administreze sfintele taine, el poruncește, ca cei ce vor să le primească, să fie învățați în cuvântare ușoară și populară despre puterea aceluia.

Poruncile acestea ale sfântului Sinod înaintașul Nostru Benedict XIV. în Constituțiunea sa „Etsi minime“ le-a cuprins pe scurt și le-a hotărât mai limpede așa: „Mai ales două datorințe a pus Sinodul din Trient pe umerii păstorilor sufletelor: una, ca ei în zile de sărbătoare să rostească poporului predică despre lucrurile religioase; iară a doua, ca ei să învețe pe prunci și pe toți cei neînvețați adevărurile fundamentale ale legii și credinței dumnezeiești.“ — Dară pe dreptul deschilînește preafateleptul Pontifice datorința aceasta îndoită, adevărat de a rosti cuvântarea, carea de obște o numesc tălcuirea Evangeliei, și de a propune învățătura creștinească. Nu vor lipsi poate adevărat de aceia, cari dorind să-și ușureze lucrul, își vor zice, că omilia ar putea să treacă în loc de catichetă. Cât de greșită este părerea aceasta, o vede limpede, ori cine cearcă lucrul mai de aproape. Căci cuvântarea aceea, carea se rostește despre sfânta Evangelie, se ține cătră aceia, cari au să fie deja introduși în cunoștința adevărurilor fundamentale ale credinței. Ai pute, să o numești pâne, carea se frânge celor ajunși la vârstă bărbătească. Instrucțiunea catichetică dimpotrivă este laptele acela, carele voia Apostolul Petru, să-l poștească credincioșii fără de viclenie ca niște prunci de curând născuți. — Aceasta este adevărat slujba catichetului, că alege spre desfășurare vre-un adevăr tinătoriu sau de credință sau de năravurile creștinești și îl luminează din toate părțile, iară fiind că îndreptarea vieții are să fie scopul instrucțiunii, catichetului îi caută să facă alăturare între cele ce Dumnezeu poruncește, să se facă, și între cele ce oamenii sevărășesc întru

adevăr, iară după aceea folosindu-se în chip potrivit de pilde, cari le scoate înțelepțește sau din sfânta Scriptură sau din istoria bisericească sau din viața bărbaților celor sfinți, să convingă pe ascultători și să le arete așa zicând cu degetul, în ce chip au să-și potrivească năravurilor, și în sfârșit să inchie legând ascultătorilor de suflet, să se înfioreze de fărâdelegi și să se păzească de ele, și să urmeze vârtutea.

Adevărat că știm, că slujba de a tracta în acest chip învățătura creștinească multora le este neplăcută, pentru că ea în de obște se socotește de mai puțin preț și poate că nu este potrivită spre a-și dobândi lauda poporului. Dară noi socotim, că aceasta este judecata aceluia, pe cari li povățuiește mai mult mintea ușoară de cât adevărul. Noi nici de cum nu ne împotrivim, să recunoaștem vrednicia preoților aceluia predicatori, cari stăpâniți de răvna sinceră a mării lui Dumnezeu se sirguesc sau a-îndrepta și a apăra credința, sau a preamări pe sfinți. Dară lucrului lor are să-i premeargă lucrul altora, adevărat al catichetilor; dacă lipsește acesta, atunci lipsesc temelurile, și înzădarnic lucră aceia, cari zidesc casa. Cuvântările cele mai frumoase, cari le primește bătând în mâni adunarea cea mai numărătoasă, foarte adese ori au numai rezultatul acela, că gâdile urechile, dară inimile nu le mișcă de loc. Instrucțiunea catichetică dimpotrivă, deși este smerită și neîmpodobită, este cuvântul acela, despre carele mărturisește Dumnezeu însuși prin Isaie: „Pe cum se pogoară ploaia sau neaua din ceriu și nu se întoarce, până când adapă pământul și face, de resare și rodește și dă semăntă sămănătorului și pâne de mâncare, așa va fi cuvântul meu, care va ieși din gura mea: nu se va întoarce cătră mine deșert, până când va plini toate, câte am voit, și voiu spori căile mele și poruncile mele.“¹⁾ — Asemenea socotim, că avem să judecăm și despre preoții aceia, cari spre a limpezi adevărurile religioase scriu cu multă osteneală cărți; ei sunt întru adevăr vrednici, să-i distingem cu multă laudă. Dară cât sunt de puțini aceia, cari studiază cărți de acestea și dobândesc din aceasta vre-un rod, carele să răspundă osteneții și dorințelor scriitorilor? Propunerea catichetică a învățaturii creștinești dimpotrivă, dacă se face cum se cade, va aduce în tot de una folos ascultătorilor.

Căci, — și aceasta va fi bine a o spune din nou spre a învăția răvna servitorilor lui Dumnezeu, — acum este foarte mare și crește pe zi ce merge numărul aceluia, cari în ale religioase sunt de tot neștiutori ori au despre Dumnezeu și din credința creștinească numai atâta cunoștință, cât le este cu puțință, ca în mijlocul lumii adevărului catolic să trăească ca și niște închinători de idoli. O, câți nu sunt aceia, nu zicem prunci, ci ajunși la vârstă bărbătească, ba și la bătrânețe, cari de loc nu cunosc tainele cele mai de frunte ale credinței; cari auzind numele lui Hristos răspund: „Cine este, — ca să cred întru dânsul?“²⁾ — Ei de aceea nu se știu vinovați de păcat, că samănă și nutresc ură împotriva altora, că inchie însoțiri de cele mai nedrepte, că apăra afaceri necinstite, că cuprind averile altora cu cămătărie mare și sevărășesc alte fărâdelegi de felul acestora. Ei de aceea necunoscând legea lui Hristos, carea osăndește nu numai sevărășirea fărâdelegilor urâte, ci și numai cugetarea și poftirea lor plinită cu știință, — ei necunoscând legea lui Hristos, deși poate din vre-o cauză se cam contenesc dela plăceri urte, totuși neavând altă întru sine nici o religioane nutresc gândurile cele mai fărâdelege înmulțind preste pădul capului său fărâdelegile. — Aflăm de bine a o mai spune încă odată: acestea se află nu numai la țară și în poporul de rând cel lipsit, ci poate că încă mai adese ori între oameni de poziție mai înaltă și chiar și între

¹⁾ Ier. 3, 16.

²⁾ I. Cor. 1, 17.

³⁾ Lc. 4, 18.

⁴⁾ Mal. 2, 7.

¹⁾ L. c.

²⁾ Pontif. Rom.

³⁾ Ef. 4, 14 ur.

⁴⁾ Ses. 5. cap 2. de ref.; ses. 22. cap 8; ses. 24. cap 4. și 7. de ref.

¹⁾ Isaie 55, 10 ur.

²⁾ Io. 9, 36.

aceia, pe cari îi umflă știința, cari încrezându-se în cultura deșăartă socotesc, că le este iertat, să ridă de religione, și „câte nu știu, hulesc“¹⁾

Iară acum dacă înzădarnic se așteaptă seceriș dela o țarină, carea n'a primit semântă, cum ai pute. să aștepti pogoritori că năravuri bune, dacă ei n'au fost învățați la timp potrivit intru învățătura creștinească? — Pe dreptul urmărim din aceasta, că după ce în zilele noastre credința a lăngezit așa de tare, cât în mulți s'a stins aproape cu desevărsire, slujba sfintei catechisări sau se plinește prea a lene sau a încetat de tot. Căci nebunește ar lucra acela, carele spre a se scuza ar zice, că credința ni-s'a dăruit ca un dar hărăzit și în sfântul botez s'a vărsat în fiște cine. Firește că este adevărat, că am primit virtutea credinței toți, că întru Hristos ne-am botezat; dară semînța aceasta preadumnezească nu „crește — și face ramuri mari“²⁾ dacă este lăsată ea de ea, și așa zicând din puterea cuprinsă, într'nsa. Doară în om se află dela naștere și puterea de a înțelege, dară ea are lipsă de curântul de mamă, pentru ca ea așa zicând trezită fiind să treacă în faptă, pe cum se zice. Tot asemenea se întâmplă și cu omul creștin, carele născându-se din nou din apă și din Spirit sfânt, are intru sine credința concepută, dară are lipsă de instrucțiunea Bisericii, ca să se poată nutri și să poată crește printr'nsa și să aducă rod. De aceea a scris Apostolul: „Credința este din auz, iară auzul prin cuvântul lui Dumnezeu.“³⁾ Iară ca să arete lipsa instrucțiunii, a adaus: „Cum vor auzi fără de vestitoriu?“⁴⁾

Dacă din cele ce am spus până aci, se dovedește, cât de însemnată este instrucțiunea religioasă a poporului, atunci caută să Ne fie grijea cea mai de frunte, ca legea catechisării, carea, ca să grăim cu cuvintele înaintașului Nostru Benedict XIV., este instituțiunea cea mai de folos spre mărirea lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor,⁵⁾ să rămână pururea în putere ori să se renoască, pe unde nu se bagă în samă. — Voind deci, Venerabili Frați, să plinim slujba aceasta preainsemnată a apostoliei celei mai înalte, și ca în un lucru așa de mare să se păzească pretutindena unul și același obicei, cu auctoritatea Noastră supremă rîndim și poruncim strins, să se păzească și plinească în toate diecesele, cele ce urmează.

I. Toți parochii și preste tot câți poartă grijea sufletelor, în toate Duminecile și sărbătorile de preste an, netrecându-se nici una, să învețe câte o oară întreagă pe prunci și prunce din catechism despre cele ce fiște cine trebuie să le creadă și să le plinească, pentru ca să dobândească mântuirea.

II. Aceiași să gătească în anumite timpuri ale anului prin instrucțiune neîntreruptă de mai multe zile pe prunci și prunce la primirea vrednică a tainelor pocăinței și confirmării.

III. În toate zilele Păresimelor, și de va fi de lipsă, și în alte zile după sărbătoarea Paștilor să învețe ei cu instrucțiuni și admonițiuni potrivite tot asemenea și cu grije de tot deschilinită pe tineri și tinere, ca să primească intru sfințenie întâia dată sfințele la altariu.

IV. În fiște care parochie să se înființeze în chip canonic însoțirea, carea de obște se numește însoțirea catechizării creștinești. Printr'nsa parochii, mai ales pe unde numărul preoților este mic, vor ave laici de ajutători în catechizare, cari se dedică spre slujba aceasta de învățători atât din râvnă pentru mărirea lui Dumnezeu, cât și spre a dobândi sfințele indulgențe, cari le-au împărțășit Pontificii Romani în măsură preabogată.

V. În orașele mai mari, și mai ales în acelea, în cari s'au deschis universități,

licee, gimnășii, să se înființeze școli religioase spre a instrui în adevărurile credinței și în legile vieții creștinești tineretul, carele umblă în școli publice de acelea, în cari nu se face nici o pomenire despre religione.

VI. Iară fiind că mai ales în zilele noastre cei ce sunt mai înaintați în vârstă au lipsă de instrucțiune religioasă în tocmai ca și pruncii, parochii și toți cei alalți, cărora s'a încredințat grijea sufletelor, afară de obicinuita omie despre Evanghelie, carea are să se rostească în fiște care zi de sărbătoare în biserica parochială, să facă și credincioșilor caticheză în cuvintare ușoară și la captul oamenilor în o oară anumită, carea o socotesc mai potrivită, ca într'nsa să se adune mult popor, dară afară de o oară aceea, în carea se catichizează pruncii. În lucrul acesta folosească-se de catechismul Trientin, firește că așa, cât în patru ori cinci ani să treacă prin toată materia, carea grăește despre simvolul credinței, despre sfințele taine, despre cele zece porubci, despre rugăciune și despre poruncile bisericesti.

Acestea le rîndim, Venerabili Frați, și le poruncim Noi cu auctoritate apostolească. Iară slujba voastră va fi acum, să faceți, ca ele în dieceza fiște căruia din voi să se pună la cale întregi și fără amănare; mai de parte să vegheați și să purtați grije cu auctoritatea voastră, ca cele ce poruncim, să nu se dea uitării, ori, ceea ce e tot atâta, să nu se plinească a lene și nu la fel. Pentru ca aceasta intru adevăr să se încunjure, trebuie să recomandați și să legați neîncetat de suflet, ca parochii să nu țină instrucțiunile catechetice nepregătite, ci numai pregătindu-se mai înainte în chip sirguincios; pentru ca să nu grăească cuvinte de ale înțelepciunii omenești, ci „intru dreptate și intru curăția cea dumnezească“¹⁾ ei să urmeze pilda lui Hristos, carele deși arăta „cele ascunse din începutul lumii“²⁾ totuși grăia toate „în asemănări poporului, și fără de asemănări nu le grăia lor“³⁾ Știm, că Apostolii, învățați de Domnul, au făcut tot asemenea; că Gregoria cel Mare zice despre ei: „Ei purtau grije foarte mare, ca popoarelor celor neînvățate să le predice lucrurile ușoare de înțeles și potrivite captului lor, iară nu cele mai înalte și cele grele de înțeles.“⁴⁾ Iară în cele ce privesc religionea, în zilele noastre oamenii cea mai mare parte au să se numere între cei neînvățati.

Nu vom mai de parte, ca din o atare sirguire spre instrucțiune simplă să urmărească oare cine pentru sine, că în felul acesta de a tracta nu este lipsă de nici o osteneală și de nici o meditare; chiar dimpotrivă le pretinde acestea în măsură mai mare decât ori care alt fel. Cu mult mai ușor se află cuvintătoriu, carele grăește mult și în chip strălucit, de cât catechet, carele să păzească o instrucțiunea, carea să fie vrednică de laudă din toată privința. Așa dară orice ușurință de a cugeta și de a grăi ar ave oare cine dela fire, să fie totuși convins tare, că el despre învățătura creștină nici când nu va grăi cătră prunci ori cătră popor cu rod pe sama sufletului, fără numai dacă se va fi făcut destoinic prin multă încordare a minții. A bună samă se înșală aceia, cari încrezându-se neștiințarintă și în mintea târzie a poporului socotesc, că în lucrul acesta pot să-și permită neglijință. Dimpotrivă cu cât mai neînvățati ascultători are oare cine, cu atât mai mare caută să-i fie râvnă și sirguința, de carea se folosește, ca să potrivească captului mai slab al neștiutorilor adevărurile cele înalte și așa de depărtate de priceperea obștii, că doară ele le sunt de lipsă și lor în tocmai ca și celor pricepători spre dobândirea fericii de veci.

Acum să Ni-se dea deci voe, Venerabili Frați, ca în partea aceasta cea din urmă a

epistolei Noastre să vă agrăesc cu cuvintele lui Moisi: „Cine este cu Dumnezeu? Să vină la mine.“¹⁾ Luați aminte, rugămu-vă cu de-adinsul, ce pagubă mare a sufletelor se naște singur numai din necunoașterea lucrurilor dumnezeesti. Poate că în dieceza fiște căruia din voi spre folosul turmei încredințate voaue sunt înființate multe lucruri de folos și abiar vrednice de laudă; dară mai pe sus de toate purtați grije și zoriți, cu câtă silință, cu câtă râvnă, cu câtă sirguință numai purtați, ca cunoștința învățaturii creștinești să pătrundă și să cudrindă de tot sufletele tuturor. Că pentru ca să vă grăesc cu Apostolul Petru, „fiște carele pe cum a primit dar, între voi cu acela servind, ca niște buni ispravnici ai darului celui de multe feluri al lui Dumnezeu?“

Sirguința și silințele voastre cu mijlocirea Fecioarei nepetate să vi-le facă rodnice binecuvântarea Apostolească, carea ca dovadă a dragostii Noastre și ca arvună a darurilor cerești v'o împărțășim cu iubirea cea mai mare voaue și poporului încredințat fiște căruia din voi.

Dat în Roma la sfântul Petru în 15. Aprilie 1905., al Pontificatului Nostru anul al doilea.

Pia P. P. X.

Academia română. — Sesiunea generală a anului 1905 s'a început la 28 Martie n. A fost de față la deschidere prințul Ferdinand. Regretăm, că spațiu nu ne îngăduie să dăm un raport mai amănunțit, vom publica deci unele momente mai însemnate. La 14 April n. a fost ședință solemnă sub președința regelui, care a rostit un important discurs despre limba românească, pe care îl vom publica în un număr apropiat. La închirerea sesiunii s'au împărțit premiile: Marele premiu Năsturel de Lei 12000 s'a dat dlui *Dr. Ioan Sârbu* pentru „Istoria lui Mihail Vodă Viteazul.“ Premiul Eliade de 5000 lei dlui *Ilie Barbulescu* pentru „Fonetica alfabetului cirilic în textele române din veacul XVI. și XVII.“ Premiul Adamachi de 5000 lei se împarte astfel dlui *T. Păcățian* pentru „Cartea de aur“ lei 1300. *M. Sadovean* pentru „Șoimii“ 1000 lei, căp. *Ionescu* pentru „Dobrogea în pragul veacului al XX“ lei 1000, la *A. Ștefănescu* pentru „Gorjiul istoric și pitoresc“ 800 lei, *Rusu Șirvanul* lei 500 pentru „Românii din statul ungar“, și *I. Seriban* lei 400 pentru „40 predici populare“. Membru în secția istorică a fost ales dl *Dem. Onciul*; iar în cea științifică: *Dr. Marinescu* și *L. Mrazek*. Tot în sesiunea aceasta dl *Dim. A. Sturdza* a fost ales pentru a patra oară secretar general. În secția literară president *I. M. Moldovan*, v.-preș. *D. A. Sturdza*, în secția literară *Iosif Vulcan*, v.-preș. *I. Negruzzi*, în secția științifică *P. S. Aurelian* v.-preș. *D. C. Istrati*. Iar președinte al Academiei a fost reales cu multă însuflețire *Dr. Ion Kalinderu*. Sesiunea generală a fost închisă la 24 April.

Membrii dela noi, cari s'au prezentat aproape cu toții, au fost împărțășii de multă atențiune. Au fost primiți în audiență de de *M. Sa Regele Carol*, invitați la serată la Palat, au făcut excursiuni la curtea de Argeș, Constanța și Măgurele, peste tot locul fiind primiți foarte bine.

¹⁾ Iuda 10.

²⁾ Mr. 4, 32.

³⁾ Rom. 10, 17.

⁴⁾ L. c. 14.

⁵⁾ Const. „Etsi minime“ 18.

¹⁾ II. Cor. 1, 12.

²⁾ Mt. 13, 35.

³⁾ L. c. 34.

⁴⁾ Moral. I. 17. cap. 26.

¹⁾ II. Moisi 32, 26.

²⁾ I. Petru 4, 10.

CORESPONDINTE

Misiuni populare.

Tic, 29 April 1905.

În 21, 22 și 23 c. s'au ținut eserpiții spirituale cu poporul gr.-cat. din parohia Tic, protopopiatul Clujului, parohie care abia numără 300 suflete și care din anul 1893. a fost fără preot local, administrată fiind de preoții din jur.

Ordinea serviciilor divine a fost următoarea:

În 21 c. sosește în parohie P. O. Dn. protopop al Clujului Dr. E. Dăian, cu On. Ioan Mihalca parochul Aghireșului, și la 10 oare a. m. servesc ambii s. liturgie a lui Grigoriu dialogul, după sfârșitul căreia părintele protopop vorbește ca de început despre curățirea sufletelor.

Tot în 21 c. d. a. la 6 oare sara să servește din partea părintelui Em. D. Măcelariu, paroch al Totelecului, sosit după amiaz, canoanul de mângâiere către Preacurata Vergură Maria, la finea căruia părintele protopop predică despre scopul omului, arătând că dreptatea lui Dumnezeu pretinde, ca astfel de scop să pună oamenilor, pe cari toți să-l poată ajunge, și astfel acest scop nu poate să fie altul decât 1. a cunoaște pe Dumnezeu, 2. a-L lauda și a-L onora și 3. a servi lui Dumnezeu.

În 22 c. la 7 oare a. m. părintele I. Mihalca servește mâneatul, după care părintele protopop purcezând din cuvintele psalmistului „Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea”, vorbește despre păcat, ce este păcatul și căderea ingerilor și a protopărinților nostri. — După predică imediat să începe sfânta liturgie servită de toți trei preoții de față cu ajutorul viitorului preot al Ticului Augustin Pop, ca lector, la finea căreia tot părintele protopop predică, purcezând din cuvintele: „Această boala nu este spre moarte, ci spre mărirea lui Dumnezeu”, despre pocăință și mărturisire, schițând evangelia lui Lazăr și asemănând starea lui Lazăr în mormânt cu starea sufletului ținut în cătușele păcatului. — După predică părintele Măcelariu face molitva înainte de mărturisire, și toți trei preoții de față să apucă de mărturisit, ce decurge până la 1/2 7 oare sara, când să servește din partea părintelui Măcelariu inseratul, la finea căruia părintele protopop vorbește despre ceea din urmă a omului purcezând din cuvintele „Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului ci ca să se întoarcă și să fie viu”.

În 23 c. la 6 oare a. m. părintele protopop și părintele Măcelariu, depărtându-se părintele Mihalca în sara precedentă, continuă mărturisirea până la 8 oare, când părintele Măcelariu, considerând timpul înaintat începe mâneatul, în decursul căruia după evanghelie, binecuvântă ramurii de arbori, iar părintele protopop continuă mărturisirea credincioșilor.

La liturgie după evanghelie părintele Măcelariu predică despre sfânta Eucharistie, mâneacă din cuvintele! „Osana! fiul lui David! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Dnului”, arătând modul după cum trebuie să să primim preacurat trupul și prea prețios sângele Mântuitorului Isus Christos. — Tot

în decursul s. liturgii, la timpul său, să cuminecă credincioșii.

După amiaz la 1/2 3. să servește inseratul la finea căruia, esim în procesiune în cimiteriul bisericii, unde la mormântul fostului preot al Ticului, Zaharie oare când Hossu să fac rugăciuni pentru cei repausați, părinții și frații nostri — la finea rugăciunilor părintele protopop, încheie eserpițiile, mulțumind credincioșilor pentru zelul arătat în ascultarea învățăturilor dumnezeiești.

La finea vorbirii viitorul preot al Ticului Aug. Pop, mulțamește în numele poporului Dnului protopop pentru ostenețele făcute cu aceste misiuni, asigurându-l că impresia lăsată va dăinui îndelung.

De încheiere mai amintesc, că la exercițiile ținute în Tic s'au mărturisit peste 200 credincioși, din parohie și jur, ceea ce considerând, că acum poporul este foarte ocupat cu sămănăturile de primăvară, e un număr considerabil; și că tot cu ocaziunea acestor exerciții, afară de contribuții de sume mai însemnate, s'au colectat dela popor, în sume mai mici, pentru nou edificândă biserică din Cluj 10 cor. 04 fileri.

Dumnezeu să se indure și primească munca și oboseala noastră, iar rugăciunile poporului să le asculte.

Emil D. Măcelariu,
parochul Totelecului.

Sinoadele protopopești.

— Vicar. Hațeg. —

— 19 April 1905.

Sinodul vicarial s'a ținut anul acesta în Râu-alb. Adunându-ne în s. biserică s'a început sinodul prin cântarea: Împărate creșteresc, la care a asistat și învățătorii prezenți și puțin popor, și a fost deschis prin o vorbire tare frumoasă, prin Presidiu.

Au fost de față și puțini învățători și popor. Poporul însă după serviciul divin s'a depărtat la ale sale.

Nu află la loc, să comunic decisele dela toate punctele fiind mai mult de interes parțial, află însă la loc a vă comunica punctul 6 din program, adică estrasele pe scurt despre starea districtului vicarial:

Pe baza rapoartelor tabelari de pe anul trecut starea districtului cu finea anului 1904 să prezintă în chipul următor:

a) statul personal. I. Bisericile.

Nrul preoților fungenți a fost în anul trecut 22 și adică 21 preoți și 1 cooperator, cu un preot mai puțin ca în anul trecut, repausând fratele Corneliu oarecând Iubaș din Ștei.

Cantor docenți 1 cantori 28. Dintre cantori a repausat Ioan Dragota din Rechi-tova. Preutese văduve au fost 7. iar orfani de preoți 4.

b) Mișcarea populațiunii.

Cazuri de naștere 585 mai mult cu 31 ca în anul precedent. Legiuți 524; nelegiuți 61. Mai mulți cu 17 ca în anul 1903. Repausați 192 bărbați, 208, femei mai mult cu 11 ca în 1903. Numărul celor botezați în-trece cu 185 pe al celor repausați. Căsătorii curate gr.-cat. 103, căsătorii mixte 7 mai puțin cu 9 ca în anul trecut. Concubinate 167. cu 40 mai multe ca în 1902. În 1903. nu s'au numărat.

Numărul sufletelor din întreg districtul ar fi 18.386.

c) Edificii bisericesti.

În această privință puțină schimbare s'a făcut față de datele cuprinsă în șematismul din 1903. și anume: s'a început zidirea din peatra a bisericii din Ciula mică și astfel sunt 31 biserici de peatră și 5 de lemn.

S'au reparat bisericile din Mățaști (1903) și Sălașul superior; case parochiali sunt de peatră 9 și de lemn 8. lipsesc cu totul în 9 parochii. În comuna Șerel s-a cumpărat o casă, carea prin unele adaptări să poate întocmi de școală și de casă parochială. — În 1904 s'a reparat cea din Totești.

Statul activ în bani al caselor bisericesti conform rațiunilor face 39.379.95 cor. Afară de acestea: În comuna Silivașul infer. este un fond de bucate cu 148 mierțe 6 cupe și 152.46 cor. În comunele: Văliora, Boița și Ciula mare s'au inițiat colecte de prune cari au îmbunătățit în mod laudabil averea respectivelor biserici.

I. Statul personal. II. Școalele.

La școalele noastre au funcționat în 1904. 8 învățători și 2 învățătoare cu totul 10, din cari 1 învățător cantor și 9 numai învățători.

În 1904 am pierdut școala din Totești, făcându-se de stat.

2. Edificiile școlastice.

Afară de cea din Șerel sunt corespunzătoare, dar prea puține pentru numărul cel mare al celor obligați a școală, și am avea lipsă de cel puțin încă odată atâtea, și de 2 ori atâtea învățători ca să poată frecuenta școala barămi 80% din pruncii deobligați.

Afară de școalele noastre, copiii din unele comune mai frecventează 5 școale de stat 2 comunale și 4 de altă confesiune.

3. Frecventarea școlii.

d) I. Prunci obligați.

a) la școalele noastre 6—12 ani fii 723 fete 740=1463 13—15 ani, fii 377 fete 376=753.

b) școale confesionale 6—12 ani, fii 17 fete 6=23 13—15 ani, fii 3 fete 3=6.

c) școale comunale 6—12 ani, fii 44 fete 35=79 13—15 ani, fii 23 fete 22=45.

d) școale de stat 6—12 ani, fii 87 fete 98=185 13—15 ani, fii 41 fete 46=87.

Suma totală al celor obligați 6—12 ani fii 871 fete 879=1750 13—15 ani, fii 444 fete 447=891.

b) II. Au frecventat.

a) școalele noastre 6—12 ani, fii 343 fete 352=695 13—15 ani, fii 114 fete 116=230.

b) școalele confesionale 6—12 ani, fii 13 fete 6=19 13—15 ani, fii 2 fete 3=5.

c) școalele comunale 6—12 ani, fii 42 fete 24=66 13—15 ani, fii 9 fete 15=24.

d) școalele de stat 6—12 ani, fii 74 fete 79=153 13—15 ani, fii 41 fete 45=86.

Suma totală al celor ce au frecventat școala dela 6—12 ani, fii 472 fete 461=933 13—15 ani, fii 166 fete 179=345

Suma 1278

Cu privire la cei obligați să observă că: la Totești și Domsuş—Hătegel nu să

pare că s'ar fi dat numărul esact și așa, trebuie să fie cu 60—80 mai mulți.

Școalele după împrejurări sunt destul de bine provăzute cu recuizitele de lipsă, din cari unele s'au primit gratuit de la înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică, iar altele de la despărțământul Astrei din Hațeg, și unele s'au cumpărat din casele școlari.

Acestea ar fi notițele pe cari am aflat de bine a-le estrage din raportul presiului și a-le comunica P. T. public spre statul cunoștinții.

— tr. Jiu. —

— 15 April n. —

Permiteți, să dau un scurt raport despre sinodul protopopesc al districtului Jiu — dieceza Lugojului — ținut în Petroșeni la 12 April 1905 st. n.

1. Sosind preoții și învățătorii districtuali, afară de 5 preoți și 2 învățători, s'a început în biserică parohială mărturisirea prescrisă, după care prin invocarea Spiritului Sfânt să deschide sinodul. Cuvântul de deschidere a M. On. Domn protopop Ștefan Radic, — prin care revelează relațiunile și stările din protopopiat de acum 34 ani, arătând deosebirea între atunci și acum și accentuând necesitatea unei relațiuni dintre preoți — învățători și poporul credincios, spre a putea astfel înainta pe calea moralizării — a fost ascultat cu încordată atențiune.

2. Urmează citirea disertațiunii „Despre unele obiceiuri rituale” de Atanasie Bologa preot în Lupeni.

3. Cu privire la introducerea misiunilor populare, din considerarea greutăților locale ale parohiilor din Jiu, și anumit fiind comunele foarte resfrate, s'a acceptat părerea că acelea mai cu ușurință să pot ține cu ocaziunea sinodului protopopesc, după ce de altă dată e foarte cu greu a aduna poporul împreună pe toate vâlcelele.

4. Din raportul M. On. Prezidiu să constatează o înmulțire a populațiunii districtuali, pe baza matriculelor, de 38 suflete. Încolo referințele parohiale și școlare nu s'au schimbat, decât în Uricani, unde să edifica școală nouă.

5. Raportul cassariului arată că averea în bani a bibliotecii tractuali este cu finea anului 1904 de 331 cor. 77 fil.

6. S'a decis apoi ca, din cauză că poporenii, ma chiar și preoții sunt citați la pertractări înaintea oficiilor civile pe zilele de sărbători grecești, să se roage Veneratul Ordinariat din Lugoj a face reprezentațiune direct la înaltul Ministeriu, pentru a fi luate în considerare de către forurile civile și sărbătorile noastre ca și cele ale tuturor celorlalte confesiuni din țară.

După ce s'a designat pentru ținerea sinodului pe anul viitor comuna Păroșeni, unde să va face încercarea cu punerea în praxă a misiunilor populare, sinodul, în același ton calm și serios, în care s'a deschis și s'au desbătut toate agendele, să închide prin cuvântul blând al M. On. Prezidiu.

A. P. B.

— tr. Dârgei. —

Joiă florilor.

În Joiă florilor s'a ținut în Csáki-Gorbó sinodul de primăvară a tractului protopopesc a Dârgei întrunindu-se preoțimea tractuală în număr destul de mare în centrul tractului, îndemnată parte de conștiința datornței creștine a mărturisirei, parte ca prin desbateri serioase și schimbarea de idei să concurgă la promovarea stării bisericilor și școalelor tractuale.

Dintre punctele puse la ordinea zilei — cea mai mare parte de interes local — țin a remarcă decisiul sinodului referitor la contribuirea celor 2% din ajutorul de stat la fondul preoților deficienți.

Premiit că în jurul acestei teme s'a încins o desbateră vrednică de gravitatea cauzei și cu toate că preoțimea din tractul Dârgei în respectul dotațiunii se află între împrejurări destul de precare, totuș — ca totdeauna — nici acuma n'a abandonat ideea salutară și singură mântuitoare a augmentării fondului nostru de penziune din puterile noastre proprii prin contribuirea unei sume anumite la acel fond.

Pentru că însă ideea trup să se facă, deoparte; iară de alta pentru că hotărîrea contribuiei la acel fond să nu fie obligatoare numai pentru câteva tracte protopopești, cari de bună voie iau asupra aceea obligațiune — în care caz e aproape imposibilă ajungerea scopului, — fără generalisându-se în întreaga arhidieceza, fiecare preot fungent de pe teritoriul arhidiecezei să fie silit a concurge la augmentarea acelui fond, merit a ne veni în ajutor la zilele neputințelor noastre — s'a adus hotărîrea să fie respectuos rugată Prea-venerata noastră superioritate bisericască ca:

luând de bază conscrierea congruală deja aprobată și validă să dispună eiectarea celor 2% — eventual și mai multe — după întreg venitul unui preot și nu numai după ajutorul de stat, în care caz întreaga suma contribuiei apoi s'ar subtrage din ajutorul anual al fiecărui preot împărțită cu ajutor; iară cel neimpărțită ar fi silit a solvi %-le obligatoare din al său. Iară această nu ar fi nici un inconvenient pentru că augmentarea acelui fond este de interes ardent nu numai pentru cei împărțită cu ajutor fără și pentru toți ceilalți preoți.

Această hotărîre s'a adus de preoțimea tractuală în timpul suprem de a ne îngrijii din puterile noastre de augmentarea fondului nostru de penziune și a abziece de lamentările inutile a sortii deplorable ce ne așteaptă pe noi și văduvele noastre. Pentru aceea nu pot în destul recomanda fraților preoți această idee spre desbateră serioasă aducându se hotărîre în senzul, ca fiecare preot să contribuie la adaugerea fondului nostru de penziune după întreagă dotațiunea sa.

După acestea să alege de notar tractual preotul din Chechiș Demetriu Mureșan și mai desbătându-se câteva obiecte de interes local, alegându-se de confesari câțiva dintre preoții mai bătrâni, ne-am mărturisit atât noi cât și aproape întreaga învățătorime din tract și cu sufletul ușurat am plecat spre vetrele noastre.

D.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Ștefan Silindean, poporeanul parohiei gr. cat. din Șiria, a dăruit bisericii sale un ring complet de ornate bisericesti, de o rară frumșeță și din materie foarte trainică, un disc și o stelută frumos aurite, toate în valoare de cor. 163.60 fil. Când cugetăm că respectivul e un ziler sărac, care cu sudoarea feței sale își agonisește cele de lipsă pentru traiu, trebuie să fim cu toată recunoștința față de atâta jertfă, adusă spre mărirea lui Dumnezeu. Tot pe sama s. biserice au dăruit și Tuta Fluraș o ștergură frumoasă pe tetrapodul icoanei de sarutat. Fie jertfa lor bine primită la altarul Domnului. Șiria la 24 April 1905. Marcu Pascuțiu, protopop.

Hymen. Dl. prof. Dr. Vasile Moruțiu, asistent la Universitatea din București și secretar al Comisiei Petrolifere din România și Tula Lucacu, fca. par. I. r. V. Lucacu din Șişești, anunță logodna lor. Felicitări sincere.

Știri literari. Neobositul scriitor M. Sadoveanu a publicat în volum „Povestirile din Răsboiu”, apărute mai ales în revista „Sămănătorul”, de astă dată cu ilustrații de Mantu. Și aci întâlnim pe povestitorul limpede și curgător, care așa de bine ne pune înaintea ochilor umorul țărăului, care nu-l părăsește nici când stă în tabără, ori când în baterie așteaptă ghiulele dușmanului. Și acest volum, ca toate apărute în editura institutului Minerva, sunt de toată frumșeța. Se află depuse spre vânzare la Tipografia seminarială.

Prelegeri cu skeoptikonul. Duminică în 7 Maiu să va ține pentru meseriași a doua prelegere cu skeoptikonul în sala casinei române din loc. Vor fi și două declamări. Începutul la oarele 7½ sara. — Prețul de intrare de persoană: 20 fileri.

Examen de calificațiune. La Institutul preparandial gr. cat. arhidieceșan din Blaj examenele de calificațiune cu învățătorii respective învățătoarele intermali dela școalele populare elementare din Arhidieceză, să vor ține în 5 și următoarele zile din luna lui Iunie a. c. st. n.

Necrolog. † Petru Brad, fost paroh gr. cat. al Orlatului, v. protopop on. în deficiență, după un morb scurt dar greu, împărțită cu ss. Sacramente ale înfrunzilor, în anul al 85-lea al preoției, s'a mutat la cele eterne Sâmbătă în 29 April 3 oare dimineața.

† Iosif Pop Leményi, protopop gr. cat. a districtului Seini, asesor consistorial, parohul Apei, a răpansat la 27 Aprilie după un morb îndelungat, în anul al 84 al vieții, și 56 al preoției.

În oeci amintirea lor!

Posta redacțiunii.

I. P. Raportul a sosit, va apărea în nr. următor.

Dr. P. L. Cât ce vom dispune de spaț și vom face loc.

Edam. Partea, ce-am lăsat-o nu o credem de potrivită acum, cu altă ocaziune și altmintrea.

AVIS!

Din pădurea bisericei gr. cat. din Micuș se vor vinde pe calea licitațiunii 100 bucați stejari (păhui) în 8 Maiu 1905 la fața locului.

Prețul de strigare statorit prin Oficiul silvanal din Turda, e 1600 cor. adică ună mie șeasă sute cor.

Condițiunile să pot vede la Oficiul parohial gr. cat. din Micuș.

Micuș la 19 April 1905.

Colugăr Hie,

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

Wilson făcu o pauză scurtă, sigur pentru a observa efectul cuvintelor sale, apoi continuă: „Îți poți închipui că astfel de fapte te silesc involuntar să faci cercetări, și în modul acesta s'a făcut descoperirea ciudată, că în timpul răpirei fetei, stăpânul casei a fost văzut că stătea la poarta parcului. Mai departe s'a observat, că fata smânindu-să din mâinile bărbaților cari o petreceau, a vrut să se reîntoarcă în casă, la vederea celui, ce privea însă afară printre gratii, să spăria și fugi înapoi, în brațele răpitorilor săi.“

„Dl Black făcu o mișcare, ca și când ar fi voit să vorbească, tăcu însă.“

Wilson continuă: „Afară de aceea s'a observat, că acest domn, carele de altcum încunjura orice atingere ori convenire cu vre-o damă, agrăia, în stradele laterale, femei din clasa de jos. După toate probabilitățile, ultima fată, cu care a vorbit dânsul, a fost aceeași pe carea au răpit'o din casa sa.“

„Mă rog! Te înșeli!“ îl întrerupse Black hotărât. „Aceasta e absolut cu neputință!“

„Ah, și pentru ce?“

„Fiindcă aceea, despre care vorbești dta, avea păr blond, pe când fata, carea a trăit aci, avea păr negru.“

„Cu adevărat?“ strigă Wilson surprins. „Eu credeam, că dta nici odată nu te-ai uitat la cusătoreasa aceea, și că nici nu știai baremi, cum era la față.“

„Foarte drept!“ răspuse Black liniștit. „Numai atunci mi-ar fi bătut la ochi, dacă ar fi avut păr blond, ca acesta.“

Wilson surise îndolnic. „Aci este muștra părului ei“, zise el, scoțind din cartea sa de notițe o buclă de păr blond. „Strălucitor și auriu, ca și părul fetei, cu care ai vorbit mai pe urmă.“

Mâna lui Black tremură tare, când se întinsă după buclă. „De unde ai buclă aceasta?“ întrebă el pasionat.

„Din pieptinul, pe care l-a folosit „cusătoreasa“ în presa răpirei sale.“

Cu un gest de nerăbdare, Black aruncă dela sine buclă de păr. „Ne perdem numai timpul înzădar“, zise el. „Toate motivele dtale de până aci nu pot rectifica purtarea dtale față de mine.“

„Se poate“, răspuse Wilson cu răceală, „mai este însă ceva —“

„Atunci vorbește!“ zise Black repede. „De altcum eu presupun, ce gândești — vrei să vorbești despre călătoria mea la Smith.“

„Nici decît!“ răspunsă Wilson.

„Cum să poate? Dta nu pui nici un preț pe un astfel de secret?“

„Nu, fiindcă acelă nu stă nici într'o legătură cu cusătoreasa dispărută.“

„Dacă dta vorbești astfel, atunci nu trebuie să ne mai perdem timpul, pentrucă, îți mai spun odată, tot ce am făcut eu în timpul din urmă, n'are de a face nimic cu persoana, carea a locuit în casa mea.“

„Hm! Așa dar dta nu recunoști a fi avut nici o relațiune cu fata ce locuia la dta?“

„Ar trebui să fi îndestulit cu declarațiunea ce ți-am făcut'o odată“, zise Black cu mândrie.

Detectivul să ridică, își luă pălăria, stete însă locului, nehotărît. În sfârșit zise: „Totuși nu pot pleca, fără ca să vorbesc deschis cu dta, dle Black. Permite-mi, să mă indoesc despre aceea, că fata carea a locuit aici, ți-a fost cu totul străină.“

„Dta cel puțin ești sincer“, zise Black sarcastic, „și mă faci să-mi pară rău, că istețimea dtale nu este așa de mare, ca și sinceritatea dtale.“

„În privința aceasta îmi faci nedreptate“, replică Wilson cu seriozitate. „N'ai avea bunăvoință să-mi permiți a-ți documenta acest lucru, nu cu vorbe, ci cu fapte? Spre exemplu, îți propun, ca pentru un moment să mă conduci în odaia privată a dtale! Acolo să află ceva, care te va convinge despre adevărul spuselor mele!“

Auzind aceste cuvinte, Black trăsări. Dacă însă cei doi detectivi au gândit că el va arăta semne de opunere, atunci s'au înșălat. Închinându-să cu respect, el îi invită, să-i urmeze, și conducându-i în odaia sa, zise cu un ton, ce trada curiozitate: „Domnul meu, suntem la locul dorit! Acum cred, că vei avea bunățate, a te explica mai deslușit.“

Fără de a răspunde, Wilson să îndreptă spre tablou.

„E verișoară-me, contesa de Mirac“, zise Black cu indiferență.

Wilson să uită un moment cu atențiune la tablou, apoi deodată îl întoarse pe partea cealaltă. Hîl rămase încrămențit, deoarece ceeace văzu acum înaintea sa, era așa de încântător, așa de frumos, încât nu să putu reținea, să nu scoată un țipet de admirațiune. Pe partea din dos a pânzei să afla asemenea un portret de femeie, însă nu o brunetă mândră, ci un cap încântător de fată, cu ochii negri și cu părul blond auriu.

„Cum poți cuteza să faci lucrul acesta?“ strigă Black iritat.

„Am făcut'o, ca să mă „retific“, să escuza Wilson. „Uită-te însuși! Nu seamănă părul portretului acestuia cu acela ce ți-l-am arătat eu mai înainte, și carele, pot jura, aparține sermanei ființe, carea a locuit în casa dtale. Dar nu e destul cu atâta! Cercetează costumul ce poartă portretul acesta — mătasa albastră, un guler alb de broderii, un medailon prețios și un buchet de trandafiri. Și acum te rog a-mi urma în odaia fetei dispărute!“

Black îl urmă în tăcere. Ajunși deasupra, Wilson zise: „Mai înainte te-ai supărat pe mine, fiindcă m'am indoit despre aceea, că dta n'ai sta nici într'o relațiune cu fata respectivă. Îți vei mai susținea afirmarea aceea și de aci înainte?“

Cu aceste el deschisă repede un scriu, carele cuprindea acurat aceleași obiecte, cari să vedeau pe chipul din odaia lui Black.

„Găzdoia dtale mi-a spus, că aceste obiecte au aparținut cusătoresei, carea le-a

adus cu sine“, zise Wilson. „Nu seamănă cu cele din portret?“

Scoțând un țipet ușor, Black îngenunchiă lângă scriu. „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu!“ oftă el. „Ce înșămnează lucrul acesta?“

Wilson se uita la el, mirat de purtarea sa ciudată. Mai mare mirare îl cuprinse însă, când Black sări deodată în sus și strigă după găzdoe. Servitoarea îi spuse că doamna Daniels a eșit.

„Vreau să vorbesc cu dânsa, îndată ce se va fi reîntors“, demanda Black, apoi întorcându-să spre însoțitorii săi, zise cu resignațiune: „De fel nu-mi pot explica, cum au ajuns aci obiectele aceste. Dacă însă binevoiti a-mi urma în odaia mea, vă voi povesti mai multe. Deși îmi este foarte neplăcut, totuși văd, că acum nu mai este cu putință, să țin în secret afacerile mele private.“

VI.

Câteva minute mai târziu, cei trei domni ședeau la olaltă lângă un păhar de viu. „Mai înainte“, începu Black, „dvoastră ați făcut concluziunea, că originalul acestui portret — el arată spre tablou — și fata, care a dispărut de curând din casa mea, trebuie să fie una și aceeași persoană. De sigur vă veți schimba părerea, dacă vă spun, că chipul acesta, ori cât de ciudat lucru vi să va părea, este portretul — soției mele.“

„Al soției dtale?“ strigară ambii ampoliați cu mirare. „Toată lumea te știe că ești holteiu.“

„Cel puțin acest lucru nu l'a putut descoperi poliția“, surise Black cu amar, însă reculegându-să repede, el continuă: „Ea n'a fost recunoscută ca soția mea; nice n'am trăit nici odată la olaltă, deși căsătoria noastră a fost legală, și mâna preotului a binecuvântat legătura noastră.“

El să opri ridicându-să, întoarse cătră părete chipul cel frumos al fetei, așa că acum iarăși veni la iveală fața cea mândră a verișoarei lui Black. Ocupând iarăși loc și accentuând fiecare ton, Holman începu din nou: „Ași putea să fiu îndestulit cu această declarațiune, domnii mei. Ceeace v'am spus mai înainte n'a auzit până acum nici o ureche omenească, și eu cred că ar ajunge, cu să mă desvinovățesc de ori ce suspiciune nedreaptă. Recunoscând însă, că împărtășirile mele vă pot face să presupuneți câte toate și că lumea încă ar putea avea anză să flecărească prea mult, mă văd silit, ca față cu dvoastră să merg un paș mai departe. O fac aceasta, convins fiind, că sunteți bărbați de onoare și că dvoastră încă puneți cel mai mare preț pe numele și caracterul dvoastră. Așa dar, dacă vă voui convinge că purtarea mea din timpul din urmă nu stă nici într'o legătură cu disparițiunea fetei din cestiune, atunci asigurăți-mă dvoastră, că nu veți vorbi cu nimeni despre modul meu de purtare și despre motivul acelei purtări?“

(Va urma.)

Păstorul sufletesc și săvârșirea funcțiilor sacre.

(Continuare.)

Este adevărat, că în urma vitregimii timpurilor în biserică noastră în cultul public s'au introdus o mulțime de datini mai mult sau mai puțin corecte și de multe ori un preot, dacă merge numai în o parohie vecină trebuie, ca mai înainte de a împlini ceva funcțiune să caute a cunoaște datina introdusă acolo. E regretabil, că noi nu avem norme sigure și aprobate obligatoare pentru toți, precum au romano-catolicii Ritualele. Adevărat că în conc. prov. prim (T. VI. C. V) s'a decis că „prin bărbați picepători să se compună un op sistematic, în care să se deducă cu precizie modalitatea îndeplinirii funcțiilor nu numai a acelor arhieresti cuprinse în *Archieratikon*, și a celor preoțești cuprinse în *Liturghier* și *Euchologiu*, ci și serviciul coral cuprins în celelalte cărți bisericești. Acest op ritual examinând de sinodul provincial venitor și aprobând de scaunul apostolic să se propună în mod atât teoretic cât și practic la toate institutele teologice și pedagogice din această provincie”. Această hotărâre până în ziua de azi nu s'a executat, deși în 1882, după 10 ani s'a ținut al doilea conciliu provincial și poate că cei chemați au motive, ca nici să nu să execute curând, deși ar fi cel mai de dorit și de lipsă lucru; deoarece chiar și în edițiunile mai nouă a cărților bisericești, — cari ar trebui să fie fără cusur, — s'au mai păstrat lucruri de acelea, cari sunt în contra credinței catolice, precum sunt rugăciunile de binecuvântare preste lucrurile, în cari a căzut ceva spurcat (*Euchologiu* Blaj 1898 Ed. II. pag. 459 până la 464) și cari nu sunt altceva decât judaisme și pe cari cu toate acestea mulți preoți parte din neatențiune parte din nepricepere le folosesc. E adevărat, că acestea au fost în biserică orientală încă înainte de Cerulariu introduse în urma sinodului II. Trulan, dar biserică noastră acest sinod nu l'a recunoscut nice când, deoarece în Testamentul nou nu e nimic spurcat, ci toate sunt curate. — Asemenea după credința catolică noi nu putem admite repetirea s. mir, dupăcum să păstrează ca o reliquie tristă a desbinării bisericești rugăciunea patriarhului constantinopolitan Metodiu pentru ceice să rentore. (*Euchologiu* citat pag. 471 și urm.) — Apoi chiar și greco-orientalii în congresul din anul acesta, ținut în Sibiu, au adus hotărâre pentru unificarea obiceiurilor atât de diferite din biserică lor. (*Gazeta Trans.* 1904 Nr. 82 col. II. pct. 2.)

În timpul din urmă s'a început la noi revizuirea cu o erudițiune mare a cărților rituali și reducerea lor la cele originali. Deci, și până când să va intrupa decesiunea sinod. prov. citată, ne putem folosi cu foarte bun succes de acestea fiind de dorit, ba obligământ având să ne ținem strictissimo modo de rubricile lor și să nu folosim rituri iscodite de noi înșine cum ar fi d. e. să botez un copil pus în poziție orizontală, turnând apa pe el prin cruce fără a ține cont, că unde ajunge aceea. — Suntem obligați mai departe prin Conc. prov. I. (T. VI. C. VI.) să scoatem din folosință cărțile vechi chorali și rituali cu blagosloveniile, slavele și alte minunății ale lor. — Tot în sen-

sul acestui canon, nu-i permis nici unui preot ca să procure sau să folosească cărți apărute afară de Blaj în țări străine, cum e d. e. dela schismaticii orientali, cari dela Cerulariu în coace leau făcut după placul lor introducând în ele memoria mai multor sfinți rusești și grecești, cari n-au fost în comuniune cu biserică adevărată; introducând rugăciuni (deslegări) nouă binesunătoare la urechia poporului incult și la punga preotului lacom, dar în contra credinței profesate chiar de orientali. Dar durere, în multe biserici de ale noastre și azi să mai folosească cărți schismatice, ne mai făcând amintire despre indiferentismul ce să arată edițiunile noastre cu litere.

Cunoscute fiind canoanele citate mai sus (a Conc. Trid. și prov.) nu înțeleg, cum de mai îndrăznesc unii preoți a cânta și ciugări după plac până chiar și rugăciunile dela sfânta liturgie. Ne mai amintind despre altele, am fost în o biserică la liturgie și spre mirarea mea fratele preot local sfârșind ectenia cea mare de după evangeliă a încheiat-o nu cu eschemațiunea prescrisă ei, ci cu eschemațiunea: „Ca sub domnirea ta . . .” lăsând astfel atară cele trei ectenii intercedente împreună cu rugăciunilor cu totul.

Pentruce aceasta? Pentrucă lui așa-i convine! Unde vom ajunge, dacă vom purcede toți după gustul personal? Adevărat că ritul nostru este făcut pentru mânăstiri, însă este recomandabil — în estensiunea cea mare și cuprinsul voluminos al cărților noastre rituali — ca fiecare preot să urmeze în servirea funcțiilor sacre modul și usul practisat la episcopiă pe care îl poate cunoaște în parte din experiența câștigată în cei patru ani de teologie; dar mai cu seamă ar fi de dorit, ca profesorii de rit să nu propue numai teoriă, ci să învețe practice pe ascultătorii de teologie arătându-le specifice fiecare ceremonie a respectivelor funcțiuni și pretinzând dela ascultători ca rugăciunile prescrise a să recita, când preotul e ocupat și cu altă ceremonie, să se știe de rost. În săptămâna de probă neordinatul tare puțină praxă poate învăța, mai cu seamă dacă și-o face aceasta în o parohie mai mică, și ajungând în beneficiu este espus a auzi din gura unui cantor sau făt bătrân nepriceput nici chiar în a celui ram, că el l'a învățat „penia.”

F.) Păstorul sufletesc trebuie să îndeplinească funcțiile sacre cu pietate, atențiune, decență, în mod sfânt și nu profan, fără grăbire și cu gravitate după mandatul Conc. Trid. (Sess. 24 de ref. cap 12). — Cugetul preotului în funcțiuni să fie totdeauna îndreptat către Dumnezeu, să-și de samă de ceea ce face și numai la aceea să cugete pătrunzând cu mintea înțelesul și sensul rugăciunii, ce face după zisa s. Augustin (în ps. 30.) „*Dacă să roagă psalmul, rugătivă; de cumva geme, gemeți, dacă să bucură, bucurativă; decumva sperază sperați; dacă să teme temetivă; toate, ce sunt scrisă aici, sunt oglinda noastră!*” Să fie păstorul cu multă băgare de seamă să nu să străcure prin gura lui ceva eroare și să nu să ocupe, nici la o întâmplare, cu alte idei în decursul funcțiunii, ce servește. „*Cum ad oradum sive psalendum ecclesiam intraveris, fluctantium cogitationum tumultus exterius relinque, curamque exteriorum penitus obliviscere ut soli Deo possis vacare!*”

zice s. Bernard (Med. c. VI.) iar sfântul Augustin. „*Non tantum ad sonum attendite, cum laudatis, sed totum Deum toto laudate: cantet vox, cantet vita, content facta!*” „*Quid enim est voce psaltere, mente autem domum aut forum circumire, nisi homines fallere et Deum irridere?!*” (Sinod Trevis.)

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

„Sămănătorul” Revistă Literară. Anul IV. Nr. 16. N. Iorga. — Doi bătrâni senini și venerabili. dd. B. P. Hasdeu și A. D. Xenopol. St. O. Iosif. — Craiul Albert. I. Slavici. — Bagdad (fragment.) M. Eminescu. — Grigorie Ghica Voevod. † I. P. Reteganul. — Legenda Detunății. M. Sadoveanu. — Floare-Ohilită (roman.) X. Cugetări. Cronică. N. Iorga. — „Luceafărul”. — Premiile Academiei. Numărul 20 bani.

Au eșit de sub tipar și se află de vânzare la autorul Dr. Ambrosiu Chețian, profesor, sau la tipografia seminarială din Blaj următoarele carti:

Bureții comuni, studiu practic. Blaj 1905. prețul 1 coroaă.

Istoria naturală și Muzeul școlilor din Blaj, schiță istorică, Blaj 1902, prețul 40 fieri.

Geografie I. Ungaria, Blaj 1902, prețul 1 coroaă.

Geografie II. Europa, Asia și Africa Blaj 1902. prețul 1 coroaă.

Geografie III. America și Australia Geografia fizică și matematică, Blaj 1903 prețul 1 coroaă.

Cărțile de geografie aprobate de Înaltul Minister reg. ung. pentru școlile medii, sunt lucrate după metoda cel mai nou, cu datele cele mai nouă și foarte potrivite pentru fiecare om cult.

Odele lui Quintus Horatius Flaccus, traduse de Gavril Pop canonic. fasc. II. cuprinde odele XV—XXXV De utilitatea acestei publicațiuni nu mai e lipsă să spunem nimic. tinerimea studioasă și toți cari se ocupă cu vechia clasicitate, pot să iele un mare folos, mai ales din minuțioasele notițe adause după fiecare odă.

Prof. Dr. Emil Sabo. „Cântece” Poezii lirice. Prețul 1 cor.

FLORICELE DE CÂMP,

schite ușoare De A. C. DOMȘA

Prețul 1 coroaă.

A apărut:

a V. ediție

ACATISTERIUL

sau carte ce cuprinde în sine rugă-

ciuni pentru pietatea fiecărui creștin. Revăzut și completat. — În rugăciuni această carte e un adevărat mângâriar sufletesc, o carte foarte potrivită pentru fiecare. — Costă leg. 1 cor. + 10 fil. porto.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

Feller' Elsa-Fluid

a fost premiat la o mulțime de expozițiuni. Are un efect sigur contra reumei, luparei, rupturii influenței și migrării, vindecă cu siguranță arsurile, orice fel de slăbiciune, respirația grea, baterea de inimă, durerea de urechi, nervositatea, durerea de cap și de piept — mare efect are asupra influenței și aripiei. — 12 sticle mici sau 6 sticle după le trimite franco pentru 5 coroane farmacistul Jenő V. Feller, Stubica Centrala 82. (post. Zăgráb).

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofticeii, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei sece. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

Capsic unșore. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbetrânite boale le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fl. și 2 cor.

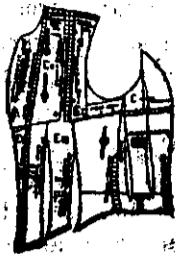
Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greata și vomarea, sgârciurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsaparil. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tinerețelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, pecum palpitarea de inimă, ameteli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandeze Laxbonbons zaharele purgative, plăcute și dulci la lunt. Prețul 1 cor.

Chimicale, droguri, legături și bandagerii chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruseice, Parfumuri, săpunuri, crem excelent pentru față și mâni. Articoll cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori ce fel de articlu din brânză. Tote forte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

Cornel Demeter,
apotecar in Szászváros, in fața școlii Nr. 41.
47 (10-10)

marca fabricel

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pôte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

talie sa după ori ce modă

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer.** A fost censurat de academie.
și posedă nenumărate scrisori de recunoscintă.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu totă stima:

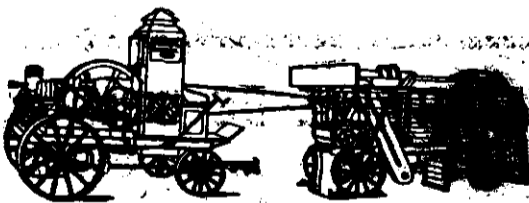
Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (31-52)

B. DÉNES BUDAPESTA,
VI. Váci-körút Nr. 61.

Urmasul lui BRAUNER și KLASEK E.
Plewa inginer, reprezentantul și depositarul
ces. și imp. a fabricii de mașini și motoare
in Ungaria.

MOTOARE

cu bensin, gaz și vapor pregătite
după model 1905.

2-100 HP.

Locomobile cu bensin a 2-20 HP.

Motoare trainice cu gaz, de toate
mărimile, cu cari se spesează pe pară 2-3
fleri. Prețuri ieftine și condiții de
solviri foarte ușoare.

Preț-curent gratis.

Să cauta în provincie agenți cinstiți.

(10) 5-12

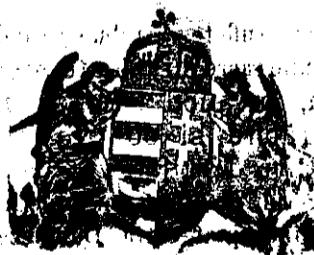
La espozitiaunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer
pentru clopote a lui

Antoniu Novotny

in Timișoara-Fabric

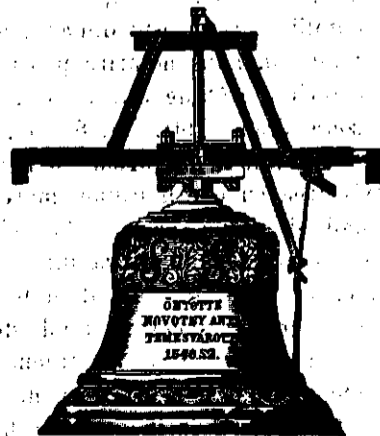
(22) 30-52

data ce clopotele sunt bătute de o mână prin aceea ce sunt mântuite
de crepare. — Cu decembrie recomandă?

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt prevădute
in partea superioară — cu violina — cu gaură după figura S și pentru
aceea să un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal in tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre curățarea de toacă de metal.

Preț-curenturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.